

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

Факультет № 6

Кафедра соціології та психології

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

**«ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ»**

вибіркових компонент третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

011 «Освітні, педагогічні науки»

м. Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 29.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри соціології та психології факультету № 6
(протокол від 29.08.2023 № 8)

Розробник:

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та психології факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ **Олена ФЕДОРЕНКО**

Рецензенти:

доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка **Ірина ДАНЧЕНКО;**

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ **Валентина ТЮРІНА**

.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5 Загальна кількість годин – 210 Кількість тем - 4	01 «Освіта/Педагогіка» (назва галузі знань) 011 «Освітні, педагогічні науки» Доктор філософії (назва спеціальності) (назва СВО)	Навчальний курс 2 Семестр № 3 Вид підсумкового контролю – екзамен.
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
<p style="text-align: right;">денна форма навчання:</p> <p>Лекції – 20 год; Семінарські заняття - 22 год; Практичні заняття – 0 Лабораторні заняття – 0 Самостійна робота – 168 год. Індивідуальні завдання: Курсова робота – 0; Реферати (тощо) – 0.</p>		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Професійна компетентність викладача ЗВО» є сприяти аспірантам у набутті базових знань про особливості професійної науково-педагогічної діяльності викладача вищого навчального закладу.

Завданням вивчення дисципліни «Професійна компетентність викладача ЗВО» є:

- формувати знання щодо специфіки науково-педагогічної діяльності викладача вищої школи та вміння, необхідні для здійснення основних функцій науково-педагогічної діяльності (навчальної, виховної, дослідницької та організовуючої);
- формувати системний підхід до аналізу майбутньої професійної діяльності;
- формувати вміння раціонально планувати науково-педагогічну діяльність, визначати її завдання та необхідні умови;
- формувати комунікативну компетентність та окремі елементи педагогічної техніки аспірантів.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен:

знати:

- сутність компетентнісного підходу; спільні та відмінні ознаки базових понять – «компетенція», «компетентність»; структуру компетентності; класифікації компетентностей (навчальні предметні, міжпредметні, ключові та професійні – соціально особистісні, загальнонаукові, інструментальні);

- сутність уміння вчитися як ключової компетентності особистості, його структурні компоненти (змістовий, мотиваційний, процесуальний);
- сутність загально-навчальних умінь і навичок як основи вміння вчитися, їх класифікації, провідні вміння; способи відображення компетентнісного підходу в навчальних програмах і підручниках;
- теоретичні засади формування компетентностей;
- шляхи реалізації компетентнісного підходу на заняттях;
- зарубіжний досвід упровадження компетентнісного підходу в освіті;
- сучасні науково-педагогічні засади професійної діяльності викладача ЗВО;

- зміст та складові професіоналізму у діяльності викладача ЗВО;
- складові педагогічної майстерності викладача ЗВО;
- принципи суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладача і студента;

уміти:

- диференціювати базові поняття курсу – «компетенція», «компетентність»; визначати вид компетентності;
- підбирати завдання на формування компетентностей різних видів; підбирати завдання на формування основних груп загально-навчальних умінь і навичок – організаційних, загально-мовленнєвих, загально-пізнавальних, контрольно-оцінних;
- використовувати традиційні та інноваційні методи формування компетентностей;
- аналізувати навчальні програми з точки зору відображення в них відповідних компетентностей;
- аналізувати підручники з метою з'ясування їхніх потенційних можливостей щодо формування предметних і ключових компетентностей;
- розробляти засоби діагностики навчальних та професійних компетентностей (з урахуванням специфіки дослідження).

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни

Інтегральна компетентність, загальні компетентності, спеціальні компетентності (фахові)	Здатність розв'язувати комплексні завдання та проблеми у галузі освітньої, професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері освіти, що передбачає проведення власних наукових досліджень та/або реалізацію інновацій і характеризується актуальністю, науковою новизною і практичною значущістю.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність виявляти об'єктивні закономірності навчання, виховання і розвитку предметної діяльності особистості як основного джерела її соціального формування і виховання. ЗК2. Здатність моделювати діяльність на основі педагогічної етики, організовувати ефективні комунікативні процеси у педагогічній діяльності українською та іноземною мовами. ЗК4.3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, аналізувати та

	<p>систематизувати інформацію, оцінювати повноту та можливості її використання.</p> <p>ЗК6. Здатність управляти різнобічною комунікацією, усвідомлювати потреби постійного особистісного й професійного самовдосконалення з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК10. Здатність працювати самостійно і в команді, ефективно здійснювати комунікацію з колегами та здобувачами з питань вирішення наукових проблем освітньої галузі щодо наукових досягнень, як на загальному рівні, так і на рівні спеціалістів.</p>
Фахові компетентності (ФК) (спеціальні)	<p>СК6. Здатність ефективно здійснювати функції (навчальну, виховну, дослідницьку, організаційну) викладача ЗВО на засадах компетентнісного підходу.</p> <p>СК7. Здатність аналізувати, узагальнювати та систематизувати одержані наукові результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації щодо підвищення педагогічної компетентності науково-педагогічних фахівців для закладів освіти педагогічної та правоохоронної галузі.</p> <p>СК9. Здатність демонструвати розвиток складових (комунікативної, управлінської та ін.) професійної компетентності як викладача закладу вищої освіти.</p> <p>СК14. Здатність визначати та формувати основні складові компетентності викладача професійної школи, здатність до професійного самовдосконалення як викладача закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання.</p>
Програмні результати навчання	<p>ПРН 2 Знання положень компетентнісного підходу та їх застосування у практиці вищої освіти.</p> <p>ПРН 11 Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.</p> <p>ПРН 13 Розробляти критерії та показники ефективності професійної діяльності, застосовувати їх в оцінюванні виконаної роботи.</p> <p>ПРН 14 Розробляти науково-методичне забезпечення процесу впровадження принципів і ідей передового зарубіжного досвіду.</p> <p>ПРН 15 Самостійно й автономно знаходити інформацію, необхідну для професійного зростання, опанувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості.</p> <p>ПРН 20 Здатність тлумачити та розкривати основні поняття права інтелектуальної власності, аргументовано відстоювати власну позицію.</p>

3. Програма навчальної дисципліни

Тема № 1. Особливості професійної діяльності викладача ЗВО.

Загальна характеристика професійної діяльності викладача ЗВО як різновиду професії. Об'єкти та суб'єкти професійно-педагогічної діяльності. Предмет професійної педагогічної діяльності та її мета. Способи та засоби професійної педагогічної діяльності. Функції професійної педагогічної діяльності.

Тема № 2. Професіоналізм у професійній діяльності викладача ЗВО.

Поняття та структура професіоналізму. Співвідношення понять «професійна компетентність» та професіоналізм. Види професійної компетентності. Складові професіоналізму викладача ЗВО. Професіоналізм викладача ЗВО як системна якість. Критерії професіоналізму. Стадії професіоналізму. Акмеограма педагога.

Тема № 3. Компетентнісний підхід у вищій освіті.

Визначення категорії компетенції та етапи становлення компетентнісного підходу у вищій освіті. Обмеження і недоліки компетентнісного підходу в освіті. Реалізація компетентнісного підходу у вищій освіті в Європі. Модель компетентності у США.

Тема № 4. Педагогічна компетентність викладача ЗВО.

Мета і завдання формування педагогічної компетентності викладачів ЗВО. Сутність педагогічної компетентності викладачів ЗВО. Зміст педагогічної компетентності викладача ЗВО. Функції педагогічної діяльності у вищій школі. Принципи формування педагогічної компетентності викладача ЗВО. Ключові компетенції викладача ЗВО. Модель педагогічної компетентності викладача ЗВО.

4. Структура навчальної дисципліни
4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)

Номер та найменування теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема № 1: Особливості професійної діяльності викладача ЗВО.	50	4	4			42	Екзаме н
Тема № 2: Професіоналізм у професійній діяльності викладача ЗВО.	54	6	6			42	
Тема № 3: Компетентнісний підхід у вищій освіті.	56	4	10			42	
Тема № 4: Педагогічна компетентність викладача ЗВО.	60	6	12			42	
Всього за семестр № 3	210	20	22			168	

4.1.3 Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
	Тема № 1: Особливості професійної діяльності викладача ЗВО.	Основна: 1, 7, 8, 13 Додаткова: 2,3,7,8
	Дайте відповіді на запитання: 1. Надати загальну характеристику професійної діяльності викладача ЗВО як різновиду професії. 2. Визначити об'єкти та суб'єкти професійно-педагогічної діяльності. 3. Визначити предмет професійної педагогічної діяльності та її мета. 4. Визначити способи та засоби професійної педагогічної діяльності. 5. Які функції професійної педагогічної діяльності.	
	Тема № 2: Професіоналізм у професійній діяльності викладача ЗВО.	Основна: 2, 3, 6, 11, 12 Додаткова: 1,3,5,8
	Дайте відповіді на запитання: 1. Що таке професійна діяльність людини?	

	<p>2. Що таке професіоналізм? Які його складові?</p> <p>3. Що таке професійна компетентність? Які види професійної компетентності існують?</p> <p>4. Які складові професіоналізму викладача ЗВО?</p> <p>5. Які компоненти професійної компетентності викладача ЗВО?</p> <p>6. Стадії професіоналізму та їх критерії.</p> <p>7. Що таке акмеограма?</p> <p>Виконати завдання:</p> <p>1. Зробити реферативний огляд щодо змісту понять «професіоналізм» та «професійна компетентність».</p> <p>2. Скласти акмеограму викладача ЗВО.</p>	
	<p>Тема № 3 Компетентнісний підхід у вищій освіті.</p>	<p>Основна: 1,2,6,7,8,9,13 Додаткова: 1,3,5,8</p>
	<p>Дайте відповіді на запитання:</p> <p>1. Визначити зміст категорії «компетенція», «освіта, що базується на компетенціях».</p> <p>2. Сформулювати обмеження і недоліки компетентнісного підходу в освіті.</p> <p>3. Визначити сучасний стан реалізації компетентнісного підходу у вищій освіті в Європі.</p> <p>4. Вивчити модель компетентності, яка використовується у США.</p>	
	<p>Тема № 4 Педагогічна компетентність викладача ЗВО.</p>	<p>Основна: 2,3,6,7,9,10 Додаткова: 1,4,5,7</p>
	<p>Дайте відповіді на питання:</p> <p>1. Навіщо формувати педагогічну компетентність викладачів ЗВО?</p> <p>2. В чому полягає сутність педагогічної компетентності викладачів ЗВО?</p> <p>3. Який зміст педагогічної компетентності викладача ЗВО?</p> <p>4. Вкажіть принципи формування педагогічної компетентності викладача ЗВО.</p> <p>5. Обґрунтуйте модель педагогічної компетентності викладача ЗВО.</p>	

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Підходи до визначення поняття «професійна успішність».
2. Підходи до оцінки індивідуального професіоналізму фахівця.
3. Надійність професійної діяльності викладача ЗВО.
4. Індикатори професійного зростання викладача ЗВО.
5. Індивідуальні ресурси професійного розвитку викладача ЗВО.
6. Професіограма викладача ЗВО.
7. Психологічна структура професійної діяльності людини.
8. Експериментальні дослідження особистості викладачів ЗВО.
9. Нормативно-правова регламентація прав і обов'язків викладачів ЗВО.
10. Етика у професійній педагогічній діяльності викладача ЗВО.

11. Компетентнісний підхід в освіті працівників органів внутрішніх справ.
12. Уміння вчитись як ключова компетенція в освіті.
13. Підходи до оцінки ефективності вищої освіти.
14. Недоліки та переваги компетентнісного підходу в освіті.
15. Ключові компетенції викладача ЗВО.
16. Професійна компетентність працівників органів внутрішніх справ.
17. Навчальна компетентність студентів.
18. Професійно-педагогічна некомпетентність викладачів ЗВО.
19. Історіографічний огляд вимог до компетентності викладачів вищої школи.
20. Аналіз закордонних підходів до проблеми професійної компетентності викладачів ЗВО.

5.1.2. Теми курсових робіт – не передбачено

5.1.3. Теми наукових робіт – не передбачено

6. Методи навчання

- конспектування лекцій та самостійне опрацювання лекційного матеріалу за власним конспектом лекцій;
- підготовка до практичних занять та робота протягом них;
- підготовка тематичних повідомлень;
- участь у групових дискусіях;
- вирішення творчих практичних завдань.

Самостійна робота за кожною темою передбачає вивчення:

- наукової літератури за темою;
- психологічний аналіз різних видів девіантної поведінки.

Індивідуальна робота передбачає підготовку доповідей, виконання наукових робіт у вигляді рефератів.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль (екзамен)

1. Специфіка професійної діяльності викладача ЗВО.
2. Професія як вид людської активності.
3. Підходи до визначення змісту професійної діяльності.
4. Види професійних діяльностей людини.
5. Об'єкти професійної педагогічної діяльності.
6. Суб'єкти професійної педагогічної діяльності.
7. Цілі професійної педагогічної діяльності.
8. Засоби професійної педагогічної діяльності.
9. Термінальні функції професійної педагогічної діяльності.
10. Інструментальні функції професійної педагогічної діяльності.
11. Операціональні функції професійної педагогічної діяльності.

12. Професіограма викладача ЗВО.
13. Психологічна структура професійної діяльності людини.
14. Експериментальні дослідження особистості викладачів ЗВО.
15. Нормативно-правова регламентація прав і обов'язків викладачів ЗВО.
16. Етика у професійній педагогічній діяльності викладача ЗВО.
17. Професіоналізм у професійній діяльності людини.
18. Професійна компетентність фахівця.
19. Складові професіоналізму викладача ЗВО.
20. Компоненти професійної компетентності викладача ЗВО.
21. Стадії та рівні професійного розвитку викладача ЗВО.
22. Акмеограма викладача ЗВО.
23. Види професійної компетентності фахівця.
24. Зміст категорій «компетентність» та «компетенція».
25. Освіта, що базується на компетенціях.
26. Етапи становлення компетентнісного підходу в освіті.
27. Обмеження і недоліки компетентнісного підходу в освіті.
28. Компетенції, важливі для навчальних програм різного рівня.
29. Використання компетентнісного підходу у вищій освіті в Європі.
30. Модель компетенцій, яка використовується в США.
31. Компетентнісний підхід в освіті працівників органів внутрішніх справ.
32. Уміння вчитись як ключова компетенція в освіті.
33. Підходи до оцінки ефективності вищої освіти.
34. Недоліки та переваги компетентнісного підходу в освіті.
35. Ключові компетенції викладача ЗВО.
36. Мета і завдання формування педагогічної компетентності викладача ЗВО.
37. Сутність педагогічної компетентності викладачів ЗВО.
38. Зміст педагогічної компетентності викладача ЗВО.
39. Принципи формування педагогічної компетентності викладача ЗВО.
40. Модель педагогічної компетентності викладача ЗВО.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути: екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку набутих

здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

<i>Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)</i>	<i>Результат</i>	<i>Результат</i>
	<i>=((навчальних занять + роботи за семестр) / 2) *10</i>	<i>самостійної роботи за семестр</i>

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. ***Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.*** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності

відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переведення результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість балів} \\ \text{(перед підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем} \end{array}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівника.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{за поточний} \\ \text{семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{за попередній} \\ \text{семестр} \end{array} : 2$$

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (*робота на семінарських, практичних, лабораторних та інших аудиторних заняттях, самостійна робота, виконання індивідуальних творчих завдань*) та підсумкового контролю. Кафедра визначає вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної або індивідуальної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, вирішити практичне завдання тощо.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 – 100	Відмінно ("зараховано")	A	відмінно - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою)
80 – 89	Добре ("зараховано")	B	дуже добре - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома-трьома незначними помилками)
75 – 79		C	добре - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками
65 – 74	Задовільно ("зараховано")	D	задовільно - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками
60 – 64		E	задовільно - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
21–59	Незадовільно („не зараховано”)	FX	умовно незадовільно – теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (із можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки)
1–20		F	безумовно незадовільно – безумовно незадовільно (теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Основи педагогічної техніки : навч. посібник для магістрантів, аспірантів, докторантів та викладачів вищ. навч. закл. України / О.М. Бандурка, В.О. Тюріна, О.І. Федоренко. - Х. : Титул, 2006. - 176 с.
2. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. : Рекомендовано МОН України / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; за ред. З.Н. Курлянд. - 3-тє вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2007. - 496 с.
3. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. : Рекомендовано МОН України / В.Л. Ортинський; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - К. : Центр учб. літ., 2009. - 472 с.
4. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. : Затверджено МОН України / А.І. Кузьмінський. - 2-ге вид., стереотип. - К. : Знання, 2011. - 488 с.
5. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. / О.М. Рубан, Л.О. Рубан, П.В. Максименко, С.В. Мороз; МВС України, Кіровогр. юрид. ін-т ХНУВС. - Кіровоград : Кіровогр. юрид. ін-т ХНУВС, 2010. - 110 с.
6. Прокопенко І.Ф. Педагогічні технології : навч. посіб. : Затверджено МОН України / І.Ф. Прокопенко, В.І. Євдокимов. - Х. : Колегіум, 2005. - 224 с.
7. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : підручник / І.М. Дичківська. - 3-тє вид., випр. - Київ : Академвидав, 2015. - 303 с.

Допоміжна

1. Вища освіта і Болонський процес: навч. посіб / К.В. Корсак, І.О. Ластовченко. – К. : МАУП, 2007. - 350 с.
2. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник / авт.-уклад.: Малихін О. В., Павленко І. Г., Лаврентьєва О. О., Матукова Г. І. - К. : [КНТ], 2014. – 202 с.
3. Основи педагогіки вищої школи: підручник / Вітвицька С.С. – Житомир, 2012. – С. 66 – 108.
4. Педагогічна майстерність викладача ВНЗ // Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном : збірник наукових праць / за заг. ред. д.п.н., проф. С. С. Вітвицької, к.п.н., доц. Н. М. Мирончук. - Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – С. 61-64.
5. Педагогіка вищої школи : навч. посібник. / Фіцула М.М. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с.
6. Психологія вищої школи : підручник / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – Вид. 2-ге, доповн. і переробл. - К. : Каравела, 2008. - 352 с.